

prima instanță – N. Plugari
instanța de apel – D. Manole, B. Bîrca, N. Traciuc

dosarul nr. 2rac-355/13

DECIZIE

20 noiembrie 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Tamara Chișca-Doneva
Vera Macinskaia
Constantin Alerguș
Ion Vîlcov

examinând recursul declarat de către „Combinatul de produse cerealiere Chișinău” Societate pe Acțiuni

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Societății pe Acțiuni „Combinatul de produse cerealiere Chișinău” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Cerealis Prod”, Societății cu Răspundere Limitată „Servivet” și Băncii Comerciale „Mobiasbanca” Societate pe Acțiuni cu privire la recunoașterea nulității clauzelor contractuale

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 octombrie 2012 prin care au fost admise cererile de apel depuse de către Societatea cu Răspundere Limitată „Cerealis Prod” și Societatea cu Răspundere Limitată „Servivet”, casată hotărârea Judecătoriei Economice de Circumscripție din 17 februarie 2011 și pronunțată o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă ca nefondată

constată:

La 05 februarie 2010, SA „Combinatul de produse cerealiere Chișinău” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Cerealis Prod”, SRL „Servivet” și BC „Mobiasbanca” SA cu privire la recunoașterea nulității clauzelor contractuale.

În motivarea acțiunii a indicat că SA „Combinatul de Produse Cerealiere Chișinău” este o întreprindere cu capital social majoritar de stat, unde statul deține 79,62 % de acțiuni și activitatea societății constă în prelucrarea produselor cerealiere, fiind principalul furnizor de făină către SA „Franzeluța”. Pachetul de acțiuni al statului deținut în SA „CPCC” se află în administrarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

Afirmă că în anul 2000 pachetul majoritar al statului în SA „CPCC” a fost privatizat, fiind înstrăinat ÎM „Larga-Vin” SA, prin încheierea Contractului de vânzare-cumpărare din 11 aprilie 2000.

Susține că întrucât noul proprietar al pachetului de acțiuni privatizat nu și-a onorat obligațiunile sale contractuale privind efectuarea investițiilor în capacitățile de producție ale SA „CPCC”, comițând, totodată, multiple abuzuri și încălcări ale legislației în vigoare, Departamentul Privatizării a înaintat la Curtea de Apel Economică o acțiune privind rezilierea contractului dat.

Relatează că în rezultatul examinării cauzei civile menționate, pachetul, privatizat în favoarea ÎM „Larga-Vin” SA i-a fost restituit statului prin hotărârea Curții de Apel Economică din 15 mai 2003.

Mai indică că în perioada aflării pachetului majoritar în proprietatea ÎM „Larga-Vin”, administrația SA „CPCC” a încheiat un șir de contracte de credit cu BC „Mobiasbanca” SA, iar pentru garantarea rambursării creditului primit de la BC „Mobiasbanca” SA, în anul 2001 a fost instituit gajul asupra complexului de producție al SA „CPCC” din mun. Chișinău. Deoarece nu a reușit să restituie creditul nominalizat, creanțele băncii inclusiv garanțiile rambursării creditului i-au fost cesionate SRL „Picom”, care a devenit un nou creditor al SA „CPCC”.

Ulterior, prin contractul de cesiune din 15 ianuarie 2007 SRL „Picom” a cesionat SRL „Cerealis Prod” drepturile ce decurg din contractele de credit.

Cu referire la art. 1236 Cod civil a indicat că prin contractul de credit bancar, o bancă (creditor) se obligă să pună la dispoziția unei persoane (debitor) o sumă de bani (credit), iar debitorul se obligă să restituie suma primită și să plătească dobânda și alte sume aferente prevăzute de contract. Susține că parte a unui contract de credit poate fi în mod exclusiv numai banca, sau o altă instituție financiară care dispune de licență, fiind vorba de un subiect special, iar în cazul în care în calitate de creditor a unui contract de credit bancar devine o persoană juridică alta decât banca sau instituție financiară care dispune de licență atunci se indică la prezența unui contract de împrumut și nu de credit bancar.

Consideră că eliberarea de credite bancare și nemijlocit beneficierea de drepturile ce decurg dintr-un contract de credit o au în mod exclusiv numai banca sau o altă instituție financiară care dispune de licență.

Remarcă că în rezultatul încheierii contractului de cesiune, raportul juridic născut între SA „CPCC” și BC „Mobiasbanca” SA a suferit modificări, și anume subiectul activ, creditorul originar (banca) în momentul realizării cesiunii, a fost substituit cu un nou creditor, cu o persoană juridică ce nu are în obiectul său de activitate acordarea de credite, nefiind bancă sau instituție financiară care dispune de licență, prin urmare din momentul cesiunii contractele de credit urmează a fi interpretate ca contracte de împrumut.

Consideră că în asemenea mod SRL „Cerealis Prod” practică ilegal activitatea de întreprinzător, obține profit în proporții deosebit de mari, ceea ce cauzează prejudicii nemijlocit economiei naționale, deoarece SA „CPCC” este un agent economic care asigură sectorul de panificație al economiei naționale cu făină, având un rol vital în stabilitatea sectorului agroalimentar al țării.

Cu referire la art. 220 alin. (1) Cod civil a indicat că actul juridic sau clauza care contravin normelor imperative sunt nule dacă legea nu prevede altfel.

Menționează că pct. 2.4.1 și 4.1. din contractele de credit nr. 74, 75, 125, 126, 197, și 201 prevăd încasarea dobânzii și respective a penalității, însă din momentul cesionării creanței ce decurg din contractele de credit menționate către SRL „Picom” și ulterior SRL „Cerealis Prod”, contractele de credit urmează a fi interpretate ca contracte de împrumut și potrivit art. 869 alin. (1), (2) Cod civil în baza contractului de împrumut părțile pot prevedea și plata unei dobânzi, care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei. Înțelegerea asupra dobânzii prin care se încalcă dispoziția alin. 1 este nulă.

Solicită admiterea cererii, recunoașterea nulității punctului 2.4.1. și 4.1. din contractele de credit nr. 74 din 08 mai 2001, nr. 75 din 08 mai 2001, nr. 125 din 14 iunie 2001, nr. 126 din 14 iunie 2001, nr. 197 din 12 septembrie 2001 și nr. 201 din 17 septembrie 2001 încheiate între BC „Mobiasbanca” și SA „Combinatul de Produse Cerealiere Chișinău”

Prin hotărârea Judecătoriei Economice de Circumscripție din 17 februarie 2011 au fost declarate nule din data de 15 ianuarie 2007, din momentul preluării creanței de către SRL „Cerealis Prod” a punctului 2.4.1 și 4.1 din contractele de credit nr. 74 din 08 mai 2001, nr. 75 din 08 mai 2001, nr. 125 din 14 iunie 2001, nr. 126 din 14 iunie 2001, nr. 197 din 12 septembrie 2001 și nr. 201 din 17 septembrie 2001 încheiate între BC „Mobiasbanca” și SA „Combinatul de Produse Cerealiere Chișinău”.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 octombrie 2012 au fost admise cererile de apel depuse de către Societatea cu Răspundere Limitată „Cerealis Prod” și Societatea cu Răspundere Limitată „Servivet”, casată hotărârea primei instanțe și pronunțată o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă ca nefondată.

La 11 ianuarie 2013, SA „Combinatul de Produse Cerealiere Chișinău” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, pe care o consideră neîntemeiată, fiind emisă cu interpretarea eronată a normelor de drept material, fiind pasibilă de a fi casată.

Menționează că deosebirea esențială între contractele de împrumut și credit bancar reprezintă subiectul, unde al contractului de credit bancar în mod obligator este banca, și numai aceasta din urmă poate beneficia de toate drepturile ce decurg dintr-un contract de credit bancar, deoarece sursa creditelor o constituie depozitele încredințate spre păstrare.

Relatează că SA „Combinatul de Produse Cerealiere Chișinău” a achitat pe contractele de credit menționate aproximativ 30 mln. lei în situația în care inițial a fost contractat de la BC „Mobiasbanca” un credit de aproximativ 11 mln. lei, prin urmare au fost achitate peste 18 mln. lei exclusiv dobânzi și penalități. De asemenea dobânzile și penalitățile pe contractele de credit reprezintă aproximativ

87 % anual din datoria de bază, ceea ce denotă că au fost încheiate intenționat în astfel de condiții.

Consideră că SRL „Picom”, SRL „Cerealis Prod” și în prezent SRL „Servivet” nu pot obține drepturi necorespunzătoare calității sale și nici nu pot folosi instituția cesiunii pentru a se subroga în exercitarea unor drepturi de care poate beneficia exclusiv numai o bancă sau instituție financiară care dispune de licență.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele cauzei rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 07 decembrie 2012, fapt confirmat prin copia scrisorii de însoțire (f. d. 144).

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recurentul sa conformat prevederilor legale și a declarat recursul în termen la 11 ianuarie 2013.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea deciziei instanței de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

După cum denotă materialele cauzei, SA „Combinatul de Produse Cerealiere Chișinău”, înaintând acțiunea în instanța de judecată a solicitat recunoașterea nulității punctului 2.4.1. și 4.1. din contractele de credit nr. 74 din 08 mai 2001, nr. 75 din 08 mai 2001, nr. 125 din 14 iunie 2001, nr. 126 din 14 iunie 2001, nr. 197 din 12 septembrie 2001 și nr. 201 din 17 septembrie 2001 încheiate între BC „Mobiasbanca” și SA „Combinatul de Produse Cerealiere Chișinău”.

Fiind investită cu judecarea pricinii, instanța de apel, reieșind din temeiurile și obiectul acțiunii, cu aplicarea corectă a legii materiale care guvernează raportul juridic litigios, stabilind circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei și având la bază cumulul de probe prezentate de părți, corect a ajuns la concluzia respingerii cererii înaintate de către SA „Combinatul de Produse Cerealiere Chișinău”.

În susținerea opiniei enunțate instanța de recurs constată că între BC „Mobiasbanca” SA și SA „Combinatul de Produse Cerealiere Chișinău” a fost încheiat contractul de credit nr. 74 din 08 mai 2001, contractul de credit nr. 75 din 08 mai 2001, contractul de credit nr. 125 din 14 iunie 2001, contractul de credit nr. 126 din 14 iunie 2001, contractul de credit nr. 197 din 12 septembrie 2001, contractul de credit nr. 201 din 17 septembrie 2001.

La 31 octombrie 2002, BC „Mobiasbanca” SA printr-un contract de cesiune a cesionat creanțele băncii rezultate din contractele încheiate cu SA „Combinatul de

Produse Cerealiere Chișinău” către SRL „Picom”, care a devenit un nou creditor al SA „Combinatul de Produse Cerealiere Chișinău”.

Prin contractul de cesiune a creanței din 15 ianuarie 2007 SRL „Picom” a cesionat către SRL „Cerealis Prod” drepturile ce decurg din contractele de credit, iar la 11 martie 2010 SRL „Cerealis Prod” a încheiat un contract de cesiune a creanței prin care a cesionat drepturile ce rezultă din contractele de credit către SRL „Servivet”.

Conform art. 556 alin. (1) Cod civil o creanță transmisibilă și sesizabilă poate fi cesionată de titular (cedent) unui terț (cesionar) în baza unui contract. Din momentul încheierii unui astfel de contract, cedentul este substituit de cessionar în drepturile ce decurg din creanță.

Conform art. 558 Cod civil, drepturile de creanță se transmit cessionarului așa cum există în momentul transmiterii. Odată cu cesiunea creanței, asupra cessionarului trec garanțiile și alte drepturi accesorii.

În interpretarea corectă a normelor enunțate instanța de recurs remarcă că esența cesiunii de creanță constituie de fapt într-o operațiune juridică de transmitere a obligației către un terț. În același timp, această transmisiune nu afectează în nici un fel existența obligației, ea continuând să existe în patrimoniul transmitătorului așa cum exista la momentul realizării operațiunii. Atât drepturile debitorului cedat cât și drepturile cessionarului nu pot suferi nici o atingere ca urmare a efectuării acestei operațiuni. Astfel, cessionarul nu poate primi de la cedent mai multe drepturi sau alte drepturi decât le avea acesta din urmă, iar dacă în momentul cesiunii drepturile de creanță sunt însoțite de garanții sau alte drepturi accesorii, creanța va trece în patrimoniul cessionarului „așa cum exista în momentul transmiterii”, adică însoțită de aceleași drepturi și garanții accesorii.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit ajunge la concluzia temeiniciei soluției date de către instanța de apel cu privire la respingerea acțiunii înaintate de către SA „Combinatul de Produse Cerealiere Chișinău” și casării hotărârii primei instanțe.

La fel, este întemeiată și concluzia instanței de apel cu referire la faptul că cessionarul în rezultatul cesiunii de creanță nu capătă calitatea de bancă, ci doar drepturile ce decurg din contractul de credit și anume încasarea datoriei, penalităților și a dobânzilor prevăzute de contract. Totodată, legea nu determină careva calități juridice speciale sau interdicții pentru persoana cedentului și a cessionarului.

Prin urmare sunt neîntemeiate argumentele recurentului cu referire la faptul că cessionarii creanței nu pot beneficia de încasarea dobânzilor și penalităților întrucât de aceste drepturi poate beneficia exclusiv numai o bancă, or însăși recurentul a specificat că plata dobânzilor și penalităților încetează la momentul executării obligațiilor contractuale și odată cu rambursarea integrală a creditului.

Distinct de cele relatate, instanța de recurs conchide că și celelalte argumente invocate în cererea de recurs urmează a fi respinse, deoarece sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii în instanțele ierarhic inferioare și se axează

asupra circumstanțelor de fapt și nu de drept, care au fost constatate și elucidate pe deplin în cadrul dezbaterilor judiciare, fiindu-le dată o apreciere cuvenită.

Pe cale de consecință, instanța de recurs conchide că soluția dată de instanța de apel este una corectă, cu aplicarea normelor corespunzătoare de drept material și procedural, și care rezidă în constatarea legalității contractelor de cesiune a creanței contestate de către reclamantul SA „Combinatul de Produse Cerealiere Chișinău”.

Față de cele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de către „Combinatul de produse cerealiere Chișinău” Societate pe Acțiuni.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 16 octombrie 2012 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Societății pe Acțiuni „Combinatul de produse cerealiere Chișinău” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Cerealis Prod”, Societății cu Răspundere Limitată „Servivet” și Băncii Comerciale „Mobiasbanca” Societate pe Acțiuni cu privire la recunoașterea nulității clauzelor contractuale.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Vera Macinskaia

Constantin Alerguș

Ion Vîlcov